

पीएम-वाणी योजनेची (PM-Wi-Fi Access Network Interface) राज्यातील रास्त भाव दुकानांच्या माध्यमातून अंमलबजावणी करण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: धोरण-१०२२/प्र.क्र.१००/ना.पु.३१.

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक : ११ नोव्हेंबर, २०२२.

संदर्भ : सचिव, भारत सरकार, अन्न आणि सार्वजनिक वितरण विभाग, ग्राहक व्यवहार, अन्न आणि सार्वजनिक वितरण मंत्रालय, कृषी भवन, नवी दिल्ली यांचे अर्धशासकीय पत्र क्र. २३(५)/२०१५-Comp. Cell (E:३३०४६९), दि.२८.१२.२०२१ व दि.८.२.२०२२.

प्रस्तावना :

१. इंटरनेट पोहोच आणि डिजिटल डिव्हाइड : देशात इंटरनेटचा वापर वाढत असताना ग्रामीण-शहरी विभाजन यासारख्या कारणामुळे डिजिटल डिव्हाइड अजूनही कायम आहे. ग्रामीण भागात ग्राहकांची संख्या जास्त असूनही ग्रामीण भागातील इंटरनेट घनता शहरी भागातील इंटरनेट घनतेच्या फक्त एक तृतीयांश आहे.
२. डिजिटल इंडिया क्रांतीनंतर आता शासनाकडून वायफाय क्रांतीही केली जात आहे. आजच्या युगात इंटरनेट ही अत्यंत महत्त्वाची गरज बनली आहे. त्यामुळे शासन देशातील नागरिकांना वायफाय सुविधा देणार आहे. डिजिटल इंडिया नंतर ९ डिसेंबर, २०२० रोजी देशातील नागरिकांसाठी दूरसंचार विभाग, संचार मंत्रालय, भारत सरकार यांनी एक नवीन योजना सुरु केली आहे, ज्याद्वारे नागरिकांना वाय-फाय द्वारे इंटरनेटचा मोफत वापर करता येणार आहे. ही योजना पीएम-वाणी योजना म्हणून ओळखली जाते.
३. या योजनेच्या यशस्वी अंमलबजावणीसाठी संपूर्ण भारतभर सार्वजनिक डेटा कार्यालये उघडली जातील. या योजनेच्या माध्यमातून सर्व सार्वजनिक ठिकाणी वाय-फायची सुविधा शासनाकडून उपलब्ध करून दिली जाणार आहे ज्याद्वारे डिजिटल तंत्रज्ञानासोबतच वाय-फाय तंत्रज्ञान विकसित होईल.
४. पीएम-वाणी योजना सुरु करण्यामागचे मुख्य उद्दिष्ट सर्व सार्वजनिक ठिकाणी वाय-फाय सुविधा उपलब्ध करून देणे हे आहे जेणेकरून देशातील सर्व नागरिक इंटरनेटशी जोडले जाऊ शकतील आणि घरबसल्या ऑनलाइन सुविधांचा लाभ घेऊ शकतील. सार्वजनिक डेटा कार्यालयाद्वारे नागरिकांना सार्वजनिक वाय-फाय नेटवर्क प्रदान केले जातील. त्यामुळे देशभरात सार्वजनिक डेटा कार्यालये उभारण्याचे काम वेगाने सुरु आहे.
५. पीएम-वाणी योजना नवी दिल्ली, मध्य प्रदेशातील उज्जैन, उत्तर प्रदेशातील १० जिल्हे, उत्तराखंडची राजधानी देहराडून, आंध्र प्रदेशातील कुर्नुल जिल्हा इ. येथील रास्त भाव दुकानांतून यशस्वीरित्या सुरु करण्यात आलेली आहे.

पीएम-वाणी योजनेचे उद्दिष्ट :

- १) सर्व सार्वजनिक ठिकाणी लोकांना परवडणाऱ्या दरात वाय-फाय तसेच इंटरनेट सुविधा उपलब्ध करून देणे हे या योजनेचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.
- २) ही योजना सुरु करण्याचे मुख्य कारण म्हणजे देशातील अनेक भागात व विशेषतः ग्रामीण भागात जिथे इंटरनेट सुविधा कमी अथवा नगण्य आहे तिथे इंटरनेट सुविधा उपलब्ध करून देणे.
- ३) या योजनेद्वारे देशातील नागरिकांना इंटरनेटशी जोडले जाऊ शकते. त्यामुळे वाढत्या डिजिटल अर्थव्यवस्थेत लोकांचे उत्पन्न वाढेल आणि लोकांची जीवनशैलीही सुधारेल.
- ४) या योजनेच्या माध्यमातून नागरिकांना इंटरनेट सुविधेचा लाभ घेता येणार असून त्याच बरोबर डिजिटल इंडियाला प्रोत्साहन देणे हा या योजनेचा मुख्य उद्देश आहे.

पीएम-वाणी योजनेची वैशिष्ट्ये :

- १) सार्वजनिक डेटा कार्यालय एग्रीगेटर (PDOA) जे शेवटच्या प्रदात्यांना एकत्रित करतील त्यांना कोणत्याही परवान्याची आवश्यकता नाही. या एग्रीगेटर ला फक्त नोंदणी करावी लागेल, ज्यासाठी कोणतेही शुल्क आकारले जाणार नाही. अर्ज प्राप्त झाल्यापासून ७ कामकाजाच्या दिवसांत नोंदणी प्रक्रिया पूर्ण केली जाईल.
- २) या योजनेसाठी सार्वजनिक डेटा कार्यालयांना नोंदणी करणे आवश्यक नाही आणि कोणतेही अर्ज शुल्क भरावे लागणार नाही.
- ३) रास्त भाव दुकानदार वाय-फाय राउटर खरेदी करून दुकानात बसवतील. रास्त भाव दुकान चालवणारा दुकानदार सार्वजनिक डेटा कार्यालय म्हणून इंटरनेट सुविधा देईल.
- ४) या योजनेद्वारे देण्यात येणाऱ्या डेटाचा दर सरकारने निश्चित केलेला नाही.

पीएम-वाणी योजनेचे लाभार्थी :

- १) रास्त भाव दुकानापासून १०० ते २०० मीटरच्या परिघात येणारे सर्व नागरिक या योजनेचा लाभ घेऊ शकतात.
- २) अल्प रक्कम भरून कोणीही नागरिक इंटरनेट सेवेचा लाभ घेऊ शकतो.
- ३) या योजनेद्वारे, कमी उत्पन्न असलेल्या कुटुंबातील मुलांना इंटरनेट सेवा मिळेल जेणेकरून त्यांना अभ्यास करण्यास मदत होईल
- ४) इंटरनेट कनेक्शन दिल्यानंतर विद्यार्थीही ऑनलाइन क्लासेसचा लाभ घेऊ शकतील.

पीएम-वाणी योजनेचे महत्व व फायदे :

- १) पीएम-वाणी योजनेच्या माध्यमातून वाय-फायमध्ये मोठी क्रांती होईल, ज्यामुळे लोकांमध्ये व्यवसायाला प्रोत्साहन मिळेल आणि त्याच वेळी रोजगाराच्या संधी वाढतील.
- २) डिजीटल इंडियाच्या दिशेने पीएम-वाणी योजना आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल असलेल्या लोकांसाठी वरदान ठरत आहे.
- ३) घरोघरी इंटरनेट सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी आणि किफायतशीर दरात डेटा उपलब्ध करून देण्यासाठी अत्यंत महत्वाकांक्षी अशी पीएम-वाणी योजना देशभरात सुरु करण्यात आली आहे.
- ४) पीएम-वाणी योजना वापरकर्त्यांची नोंदणी आणि प्रमाणिकरण सेवा देणाऱ्या ॲप प्रदात्यांना देखील प्रोत्साहित करेल. सार्वजनिक वाय-फाय ब्रॉडबँडसह, ब्रॉडबँडसाठी वापरकर्त्यांचा अनुभव आणि सेवेची गुणवत्ता लक्षणीयरीत्या सुधारेल अशी अपेक्षा आहे.
- ५) ही सेवा विशेषतः ग्रामीण भागात उपयुक्त ठरेल जिथे भारतनेट अंतर्गत सार्वजनिक वाय-फाय हॉटस्पॉट्स देखील तयार केले जात आहेत.
- ६) सार्वजनिक वाय-फाय हॉटस्पॉट्सच्या प्रसारामुळे लघू आणि सूक्ष्म उद्योजकांसाठी रोजगार वाढेल आणि त्यांना उत्पन्नाचा अतिरिक्त स्रोत उपलब्ध होईल.
- ७) सार्वजनिक डेटा कार्यालयांना बँडविड्थची विक्री केल्यामुळे दूरसंचार आणि इंटरनेट सेवा प्रदात्यांना देखील फायदा होईल.
- ८) यासोबतच सर्व शासकीय योजनांची माहिती नागरिकांपर्यंत पोहोचेल, अशी व्यवस्थाही करण्यात येणार आहे आणि यासाठी डिजीटल चॅनेल तयार केले जातील.
- ९) ही योजना अद्याप समाविष्ट न झालेले आणि दुर्गम क्षेत्र डिजीटल फ्रेमवर्क अंतर्गत आणण्यासाठी देखील मोठ्या प्रमाणात मदत करेल.

६. सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे जाळे सर्वदूर पसरलेले आहे. रास्त भाव दुकानदारांचे उत्पन्न वाढावे यासाठी केंद्र तसेच राज्य शासनाकडून विविध प्रयत्न करण्यात येत आहेत. रास्त भाव दुकानांतून विविध सेवा उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत, जेणेकरून रास्त भाव दुकानदार आर्थिकदृष्ट्या सक्षम होऊन त्यांच्या दैनंदिन कामकाजात स्थैर्य येईल. केंद्र व राज्य शासन रास्त भाव दुकाने व्यवहार्य आणि योग्य प्रकारे सुरु राहतील या दृष्टीकोनातून रास्त भाव दुकानादारांची सक्षमता वाढवण्यासाठी नेहमीच प्रयत्नशील राहिले आहे आणि यासाठी रास्त भाव दुकानांमधून सर्वसामान्य जनतेला अनेक सेवा पुरविण्यात येत असून जनतेचा सकारात्मक प्रतिसाद मिळत आहे. तसेच, या संदर्भात, राज्ये/केंद्रशासित प्रदेशांशी समन्वय साधून, रास्त भाव दुकानदारांना नवनवीन व्यवसायाचे मार्ग उपलब्ध करून देण्यासाठी केंद्र तसेच राज्य शासनाने विविध उपक्रम हाती घेतले आहेत.

केंद्र शासनाच्या निर्देशानुसार, राज्यातील निवडक जिल्ह्यांतील रास्त भाव दुकानांना सार्वजनिक डेटा कार्यालये म्हणून कार्यरत करून पीएम-वाणी या महत्वाकांक्षी योजनेची अंमलबजावणी करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय

१. दूरसंचार विभाग, संचार मंत्रालय, भारत सरकार यांनी सार्वजनिक वाय-फाय नेटवर्कद्वारे ब्रॉडबँडचा प्रसार करण्यासाठी सुरु केलेल्या पीएम-वाणी या योजनेची राज्यातील पुणे, सातारा, सांगली, सोलापूर, कोल्हापूर, पालघर व सिंधुदुर्ग या सात जिल्ह्यांमधील रास्त भाव दुकानांमधून अंमलबजावणी करण्यास, रास्त भाव दुकानदारांमध्ये जागरुकता निर्माण करून रास्त भाव दुकानांची सार्वजनिक डेटा कार्यालय म्हणून कार्यरत करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. याव्यतिरिक्त राज्यातील इतर जिल्ह्यांतील रास्त भाव दुकानदार इच्छुक असल्यास त्या जिल्ह्यांमध्ये सुद्धा या योजनेची अंमलबजावणी करता येईल.

२. या योजनेचा फायदा रास्त भाव दुकानांची व्यवहार्यता सुधारण्यासाठी केला जाऊ शकतो, ज्यामध्ये पीएम-वाणी योजने अंतर्गत किमान ४०% -५०% रास्त भाव दुकाने सार्वजनिक डेटा कार्यालय म्हणून काम करू शकतात आणि इंटरनेट सेवा विकून अतिरिक्त उत्पन्न मिळवू शकतात.

३. पीएम-वाणी योजनेची संपूर्ण माहिती केंद्र शासनाच्या <https://pmwani.gov.in/wani> या संकेतस्थळावर देण्यात आलेली आहे.

४. पीएम-वाणी योजनेच्या अंमलबजावणीमध्ये पुढील चार घटक समाविष्ट आहेत :

- १) सार्वजनिक डेटा कार्यालय (PDO) - हे वाय-फाय ची स्थापना, देखभाल आणि संचालन करेल आणि ग्राहकांना ब्रॉडबँड सेवा वितरीत करेल.
- २) सार्वजनिक डेटा कार्यालय एग्रीगेटर (PDOA) - हे सार्वजनिक डेटा कार्यालयांना एकत्रित करतील आणि अधिकृतता आणि लेखांकनाशी संबंधित कार्ये पार पाडतील.
- ३) ॲप प्रदाता (App Provider) - हे वापरकर्त्यांची नोंदणी करण्यासाठी आणि जवळपासच्या परिसरात वाणी अनुरूप वाय-फाय हॉटस्पॉट शोधण्यासाठी ॲप विकसित करेल आणि इंटरनेट सेवेमध्ये प्रवेश करण्यासाठी ॲपमध्ये ते प्रदर्शित करेल.
- ४) केंद्रीय नोंदणी (Central Registry)- हे सार्वजनिक डेटा कार्यालय, सार्वजनिक डेटा कार्यालय एग्रीगेटर व ॲप प्रदाते यांचे तपशील ठेवतील. सुरुवातीला, केंद्रीय नोंदणी C-DOT द्वारे राखली जाईल.

५. उप आयुक्त (पुरवठा), अन्नधान्य वितरण अधिकारी व जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांचा पीएम-वाणी योजनेच्या यशस्वी अंमलबजावणीसाठी सहभाग पुढीलप्रमाणे राहिल:

सर्व उप आयुक्त (पुरवठा), तसेच, सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील इच्छुक असलेल्या रास्त भाव दुकानदारांच्या रास्त भाव दुकानांची सार्वजनिक डेटा कार्यालय (PDO) म्हणून नोंदणी करण्यासाठी तसेच, रास्त भाव दुकानदारांना मार्गदर्शन करण्याचा कार्यक्रम त्यांच्या स्तरावरून हाती घ्यावा.

६. **समझोता करार (MoU) :-** पीएम-वाणी योजनेच्या अंमलबजावणी तसेच इतर सर्व बाबींबाबतचा समझोता करार (MoU) सार्वजनिक डेटा कार्यालय एग्रीगेटर आणि रास्त भाव दुकानदार यांच्यामध्ये करण्यात येईल.

७. पीएम-वाणी योजनेची अंमलबजावणी एग्रीगेटर आणि रास्त भाव दुकानदार यांमध्ये राहिल. यामध्ये शासनाचा सहभाग अथवा हस्तक्षेप असणार नाही.

८. **राज्य नोडल अधिकारी :-** पीएम-वाणी योजने अंतर्गत संस्थांच्या सुविधा आणि समन्वयासाठी राज्य नोडल अधिकारी यांचा तपशील, त्यांचा संपर्क क्रमांक परिशिष्ट-१ मध्ये जोडलेला आहे.

९. **एग्रीगेटर :-** राज्यातील कार्यरत सार्वजनिक डेटा कार्यालय एग्रीगेटर (PDOA) यांचा तपशील, त्यांचा संपर्क क्रमांक परिशिष्ट-२ मध्ये जोडलेला आहे.

१०. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०२२११११११४४२२३१६०६ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अस्मिता पाटील)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
- २) मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ३) मा. उप मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ४) मा. मंत्री, अन्न नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ५) मा. विरोधी पक्ष नेता (विधानपरिषद/विधानसभा), महाराष्ट्र विधानमंडळ, मुंबई-३२.
- ६) मा. मुख्य सचिवांचे सह सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ७) सचिव (दूरसंचार), दूरसंचार विभाग, भारत सरकार, संचार मंत्रालय, संचार भवन २०, अशोका रोड, नवी दिल्ली-११० ००१.
- ८) सचिव, अन्न आणि सार्वजनिक वितरण विभाग, ग्राहक व्यवहार, अन्न आणि सार्वजनिक वितरण मंत्रालय, कृषी भवन, नवी दिल्ली नवी दिल्ली-११० ००१.
- ९) सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) सर्व विभागीय आयुक्त.
- ११) सर्व जिल्हाधिकारी.
- १२) नियंत्रक, शिधावाटप व संचालक नागरी पुरवठा, मुंबई.
- १३) सर्व उप आयुक्त (पुरवठा),
- १४) सर्व उपनियंत्रक शिधावाटप/जिल्हा पुरवठा अधिकारी/अन्नधान्य वितरण अधिकारी.
- १५) निवड नस्ती, ना.पु.३१.

शासन निर्णय क्र. धोरण-१०२२/प्र.क्र.१००/ना.पु.३१, दि.११.११.२०२२ सोबतचे परिशिष्ट-१

परिशिष्ट-१					
महाराष्ट्र राज्य नोडल अधिकारी					
Sr. No.	State	Authorized Person Name	Designation	Email Id	Tele phone No.
1	Maharashtra	Sh. R.K. Choudhary	DDG (Technology)	ddgt-mh-dot@gov.in	020-26129988
2	Mumbai	Sh. Ashok KumarJain	DDG (Technology)	ddgt.mb-dgt-dot@gov.in	022-28573530

शासन निर्णय क्र. धोरण-१०२२/प्र.क्र.१००/ना.पु.३१, दि.११.११.२०२२ सोबतचे परिशिष्ट-२

परिशिष्ट-२

राज्यातील कार्यरत सार्वजनिक डेटा कार्यालय एग्रीगेटर PDOA (Aggregator) यांचा तपशील

S.No.	Company Name	Authorized Person	E-Mail Address	Contact No.	Address	District	Pin Code	Certification Status	Certification Date
1	XIFI SMART NETWORKS Pvt. Ltd.	Sharat Yempati	ysharat@xifinetworks.com	7981018439	601/602, EL PRADO, Plot No. - 806 Dr. Ambedkar Road, Dadar East	Mumbai City	400014	Provisionally Certified	21.10.2021
2	Indio Networks Pvt. Ltd.	Rishikesh Ghare	rishi@indionetworks.com	020-67157355	C-410, Technospace IT Park, Baner	Pune	411045	Provisionally Certified	01.03.2021
3	४.५G ISP Pvt. Ltd.	Gajendra Shirsale	gajendra.sp7@gmail.com	0257-2253981	G No. 101, P No. 64, Near Hira Shiva Society, Nimkhedi	Jalgaon	425001	Provisionally Certified	26.08.2022
4	CredenTek Software and Consultancy Pvt. Ltd	Pravin Gupta	pmwani@credentek.com	8087001120	303, Pride Purple Accord, Baner	Pune	411045	Provisionally Certified	16.11.2021

S.No.	Company Name	Authorized Person	E-Mail Address	Contact No.	Address	District	Pin Code	Certification Status	Certification Date
5	INDUSIND MEDIA AND COMMUNICATIONS LIMITED	Amar Chintopanth	secretarial@indusindmedia.co.in	022-28208585	IN CENTRE, 49/50 MIDC, 12 th Road, Andheri East	Mumbai City	400093	Provisionally Certified	22.12.2021
6	KSHITIJ TELEMEDIA NETWORKS LIMITED	Kshitij P. Gaikwad	gaikwad.ksh@gmail.com	7122632111	Plot No. 215, Misal Layout, Jaripatka	Nagpur	440014	Provisionally Certified	24.02.2022
7	MCSYS CLEAN PVT. LTD.	Vijay Hatwar	info@mcsyscleanenergy.com	8308880109	Plot. No. 792, Near Pandav College New, Nandanvan	Nagpur	440024	Provisionally Certified	04.06.2022
8	YASH INSTANT ONLINE PVT. LTD.	Sachin Jivan Patil	support@yashonlineindia.com	9823562222, 7249562222	C. S. NO. 5497 B Shop No. 4, Bus Stand, Parola,	Jalgaon	425111	Provisionally Certified	04.03.2022
9	REYNOVO NETWORKS PVT. LTD.	Ravindra Mohan Sitapure	reynovo.networks@gmail.com	9096987317	C/o. Shri. Seetapure Mohan Deoba, C0671/5 CIDCO, Satara	Aurangabad	431001	Provisionally Certified	08.04.2022

S.No.	Company Name	Authorized Person	E-Mail Address	Contact No.	Address	District	Pin Code	Certification Status	Certification Date
10	JUNTOO GIGAFIBER SERVICES PVT. LTD.	Sagar Jaiswal	info.jgspl@gmail.com	9145636363	SNO. 30/32 PCNTDA, Walhekarwadi, Chinchwad	Pune	411033	Provisionally Certified	03.06.2022
11	Xceednet Software Solutions Private Limited	Padmanabhan Ramalingam	sales@xceednet.com	8080210504	C- 3 Arihant C. H. S., Gopal Krishna Road, Mulund East	Mumbai City	400081	Provisionally Certified	03.06.2022
12	SARAL TECHNOLOGY SERVICES PRIVATE LIMITED	Rohit Agrawal	SUPPORT@SARALMONEY.IN	08898003344	B-8/202, Sai Sarita CHS Ltd., Sai Complex, Road, Mira Road East	Thane	401107	Provisionally Certified	08.07.2022
13	Immunity Networks and Technologies Pvt. Ltd.	Sumit Garg	sumit.garg@immunitynetworks.com	022-46041626	804 , 8 th Floor, Building , S.V. Road , Near Exchange , West	Mumbai City	400104	Provisionally Certified	29.08.2022
14	DHRUVNAVI LIMITED	Sagar Gaikwad	sagargaikwad9310@gmail.com	020-61534021	A/402 ,Vista luxuria, Solapur Road Hadapsar	Pune	412307	Provisionally Certified	07.10.2022